

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów

COM(2013) 516 final – 2013/0239 (COD)

(2014/C 170/19)

Sprawozdawca generalny: **Stéphane BUFFETAUT**

Rada, w dniu 27 września 2013 r., oraz Parlament Europejski, w dniu 8 października 2013 r., postanowiły, zgodnie z art. 192 i 304 TFUE, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów

COM(2013) 516 final – 2013/0239 (COD).

Dnia 17 września 2013 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 494. sesji plenarnej w dniach 10–11 grudnia 2013 r. (posiedzenie z 10 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Stéphane'a BUFFETAUT na sprawozdawcę generalnego oraz 121 głosami – 1 osoba wstrzymała się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 Wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia, w swej istocie całkowicie uzasadniony, powinien umożliwić lepsze zwalczanie praktyk nielegalnego przemieszczania odpadów i ich przetwarzania w obiektach niespełniających norm. Określając jasne i jednolite ramy prowadzenia kontroli, nowe przepisy stanowią metodologiczną pomoc dla państw członkowskich i powinny je zachęcić do skuteczniejszej kontroli, tym bardziej, że plany będą co roku analizowane i dostosowywane w zależności od potrzeb.

1.2 Jeśli chodzi o wywóz, fakt, iż uprawnione organy będą mogły żądać dowodu na to, że przemieszczanie odbywa się zgodnie z wymogami prawnymi dotyczącymi metod, technologii i norm przetwarzania odpadów stosowanych przez instalację odzysku w państwie przeznaczenia powinien umożliwić skuteczniejszą walkę z nielegalnym eksportem odpadów, o którym wiadomo, że stał się niestety polem do działalności mafijnej.

1.3 Wprowadzenie skutecznych i jednolitych kontroli powinno również pozwolić na walkę z nieuczciwą konkurencją, ponieważ w jej wyniku przedsiębiorstwa przestrzegające zasad i działające w sposób uczciwy i przejrzysty są w gorszej sytuacji niż te, które ignorują zobowiązania prawne, omijają je lub świadomie je naruszają.

1.4 Lepsza organizacja planów kontroli jest pożądana zarówno ze względu na ochronę zdrowia publicznego i środowiska, jak i na utrzymanie zdrowej konkurencji w tym sektorze oraz walkę z działalnością mafijną. Niemniej pamiętać należy, że dodatkowe środki praktyczne nieuchronnie pociągają za sobą koszty i wymagają określenia przez państwa członkowskie priorytetów w wydatkach publicznych.

2. Kontekst

2.1 Po ośmiu latach stosowania rozporządzenia nr 1013/2006 Komisja pragnie wyciągnąć wnioski ze zgromadzonych doświadczeń, aby ulepszyć jego przepisy poprzez wprowadzenie zmian, które zmierzają z jednej strony do uproszczenia procedur, a z drugiej – do zwiększenia skuteczności kontroli z myślą zwłaszcza o zapobiegnięciu nielegalnemu przemieszczaniu odpadów niebezpiecznych.

2.2 Warto przypomnieć, że rozporządzenie, o którym mowa, miało na celu transpozycję do ustawodawstwa wspólnotowego przepisów opracowanych przez OECD i konwencji bazylejskiej dotyczącej przemieszczania odpadów, zaradzenie trudnościom związanym ze stosowaniem rozporządzenia z 1993 r., sprzyjanie harmonizacji przepisów na poziomie międzynarodowym w dziedzinie transgranicznego przemieszczania odpadów oraz uproszczenie tekstu i nadanie mu większej jasności.

2.3 O ile kwestia zgodności przepisów europejskich z konwencjami międzynarodowymi została rozstrzygnięta, trzeba jeszcze wprowadzić zmiany w zakresie inspekcji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na odpady niebezpieczne i odpady nielegalnie wywożone w celu składowania lub przetworzenia w obiektach niespełniających norm. W praktyce chodzi o lepsze ukierunkowanie kontroli na odpady najbardziej problematyczne.

2.4 Należy przypomnieć, że w Unii Europejskiej wszystkie przesyłki odpadów przeznaczonych do odzysku mają prawo do swobodnego przemieszczania. W przypadku odpadów innych niż niebezpieczne takie przemieszczanie nie wymaga żadnego uprzedniego zgłoszenia i musi tylko spełnić ogólne przepisy dotyczące informowania. Przemieszczanie odpadów niebezpiecznych przeznaczonych do odzysku oraz przemieszczanie odpadów przeznaczonych do unieszkodliwienia podlega obowiązkowi uprzedniego zgłoszenia na piśmie i uprzedniej zgody na piśmie.

2.5 Z wdrożeniem omawianego aktu prawnego wiąże się konieczność kontroli jego stosowania. Przewiduje się zatem, że państwa członkowskie powinny organizować inspekcje przedsiębiorstw zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie odpadów oraz kontrole przemieszczania – w transporcie drogowym, w portach czy też w dowolnym innym rodzaju transportu. Kontrole mogą być też przeprowadzane na końcu łańcucha, gdy odpady znajdują się już w obiekcie odzysku lub unieszkodliwiania.

2.6 Państwa członkowskie realizują te kontrole w sposób, który same uznają za stosowny. W rozporządzeniu w sprawie przemieszczania odpadów nie określa się bowiem szczegółowych zasad przeprowadzania kontroli. Ta pozostawiona państwom członkowskim swoboda decyzji wywołała w praktyce znaczne różnice między nimi. Niektóre państwa ustanowiły skuteczne systemy kontroli, inne – znacznie mniej skuteczne, głównie z powodu braku wystarczających środków na ten cel. Sytuacja ta sprawia, że eksporterzy nielegalnych odpadów decydują się na ich wywóz z terytorium państw członkowskich, których systemy kontroli są wadliwe.

2.7 Najpoważniejsze problemy związane z nielegalnym przemieszczaniem dotyczą, rzecz jasna, odpadów niebezpiecznych i odpadów, które są nielegalnie wywożone w celu składowania lub przetworzenia w niewłaściwy sposób i niezgodnie z obowiązującymi normami. Skutki tego procederu mogą być groźne dla zdrowia ludzi i dla środowiska naturalnego.

2.8 Jedną ze szkodliwych konsekwencji znacznej skali nielegalnego przemieszczania jest również fakt, że bardzo zróżnicowany między państwami członkowskimi poziom kontroli powoduje zakłócenia konkurencji. Tym samym przedsiębiorstwa przestrzegające ustawodawstwa znajdują się w gorszym położeniu niż te, które mogą prowadzić działalność w krajach, w których przepisy są słabo lub źle kontrolowane.

2.9 Komisja proponuje zmianę rozporządzenia właśnie w celu udaremnienia tych nielegalnych i niebezpiecznych praktyk. Zmiana ta ma na celu wsparcie i ukierunkowanie inspekcji państw członkowskich tak, aby lepiej skupiały się one na strumieniach odpadów niosących ze sobą wysokie ryzyko.

3. Treść wniosku

3.1 Obok faktu, że Komisja dodaje definicję ponownego użycia produktów, które nie są odpadami, i że pragnie otrzymać uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych w zakresie wymogów technicznych i organizacyjnych dotyczących wymiany danych i informacji, najważniejszym elementem wniosku jest zmiana artykułu 50 rozporządzenia.

3.2 Zmiany te mają zapewnić, że:

3.2.1 państwa członkowskie będą organizowały kontrole przedsiębiorstw i przeprowadzały wrywkowe kontrole przemieszczania odpadów, a także procesów odzysku i unieszkodliwiania;

3.2.2 państwa członkowskie ustanowią plany inspekcji przemieszczania odpadów, w tym inspekcji w obiektach i przedsiębiorstwach oraz inspekcji transportu (transport drogowy, kolejowy, porty).

3.3 Komisja określa elementy, które należy uwzględnić w tych planach. Jest to siedem punktów, do których państwa muszą się zastosować i z których muszą zdawać sprawę.

3.4 Mowa tu o strategii uwzględniającej konieczne zasoby, ocenie ryzyka obejmującej poszczególne nielegalne strumienie odpadów, określeniu priorytetów, informacjach dotyczących liczby i rodzaju planowanych inspekcji w składowiskach i inspekcji transportu, podziale zadań między wszystkie odpowiednie organy zajmujące się inspekcjami, sposobach koordynacji między tymi organami oraz ocenie konieczności szkolenia inspektorów. Przewiduje się, że plany te będą corocznie poddawane przeglądowi.

3.5 Komisja dodaje ponadto przepisy dotyczące właściwej ochrony przesyłki odpadów oraz przeprowadzania odzysku w sposób zgodny z ustawodawstwem.

4. Uwagi ogólne

4.1 Sytuacja opisana przez Komisję, skala zjawiska nielegalnego przemieszczania odpadów oraz rozbieżności pod względem poziomu kontroli i wdrożenia przepisów, jak też niekorzystne położenie przedsiębiorstw prawidłowo stosujących ustawodawstwo – wszystko to uzasadnia wolę podjęcia działań w celu zapobiegania nielegalnemu przemieszczaniu i ograniczenia związanych z nim zagrożeń dla zdrowia i środowiska.

4.2 Wdrożenie nowych przepisów nie powinno się przekładać na formalne środki administracyjne mające na celu dostosowanie się do nowo przyjętych zasad bez ich konkretnego stosowania. Wymagać to będzie nowych środków finansowych, co jest niełatwe dla państw członkowskich, którym brak pieniędzy i które muszą doprowadzić do równowagi wydatki publiczne.

4.3 Przewidziane procedury muszą zatem być proste, aby umożliwić prowadzenie lub doskonalenie niezbędnych kontroli tym państwom członkowskim, które nie prowadzą ich jeszcze poprawnie. Gorliwość państw członkowskich niestosujących przepisów mogłaby ewentualnie pobudzić obawę przed skargą do Trybunału Sprawiedliwości za niewypełnianie zobowiązań wynikających z traktatów lub też działania podejmowane przez szeregowych obywateli mających uprawnione interesy.

Bruksela, 10 grudnia 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
